

Liite 4.

Päivitetty: 5/2026

Suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Tämä suunnitelma on osa Nurmeksien kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelman paikallista kokonaisuutta.

Jokaisella lapsella on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, johon kuuluvat fyysinen, psyykinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus. Turvallisuuden varmistaminen edellyttää opetuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista esiopetusyksiköiden kanssa.

Opetuksen järjestäjä perehdyttää henkilöstönsä ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaiset toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehtii tiedottamisesta ja suunnitelmien päivityksestä. Suunnitelma käydään läpi toimintakauden alussa henkilöstön kanssa.

Toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi

Esiopetuksessa huolehditaan koko yhteisön fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta. Esiopetuksessa ja esikoulumatkoilla ei sallita kiusaamista, häirintää tai väkivaltaa ja henkilöstön tehtävä on suojata lasta niiltä. Kiusaamisen ehkäiseminen, tunnistaminen ja siihen puuttuminen ovat osa toimintakulttuurin suunnitelmallista kehittämistä.

Oleennaista kiusaamisen ennaltaehkäisyssä on tukea lasten vertaissuhteiden kehittymistä ja ylläpitoa sekä yhteisön hyvinvointia. Yhteisesti sovittuja sääntöjä ja

toimintatapoja käydään läpi ja harjoitellaan lasten kanssa. Tärkeää on myös opettaa lapsille suvaitsevaisuutta ja erilaisuuden hyväksymistä. Nämä edesauttavat turvallisen ja hyväksyvän ilmapiirin rakentumista, joka omalta osaltaan ehkäisee kiusaamista. Lasten osallisuuden ja vertaisryhmään kuulumisen tukeminen ovat myös kiusaamista ennaltaehkäisevää työtä.

Henkilöstön pedagoginen toiminta ja suunnitelmallinen työ kiusaamisen ehkäisemiseksi ovat merkittävässä roolissa. Lasten kanssa opetellaan tunnistamaan erilaisia ristiriitatilanteita ja ratkaisemaan niitä rakentavasti. Aikuisen ohjaus ja läsnäolo vuorovaikutustilanteissa on tärkeää oppimisen ja turvallisen ilmapiirin kannalta. Lasten kanssa harjoitellaan konkreettisia asioita, kuten toisten auttamista, neuvottelemista ja kompromisseja, tunteiden tunnistamista ja nimeämistä sekä rakentavia tapoja ilmaista ja purkaa kiukkua ja vihaa. Keskeistä on opettaa lapsia löytämään myönteisiä kokemuksia toisten kanssa toimimisesta. Lapsia myös kannustetaan pyytämään aikuisilta apua tilanteissa, joissa he eivät tunne pärjäävänsä toisten kanssa. Tämä koskee myös esikoulumatkoja.

Kiusaamista ja siihen liittyviä asioita voi käsitellä lasten kanssa mm. draaman ja ohjattujen roolileikkien avulla. Kiusaamisesta voidaan puhua lasten kanssa erilaisissa opetustilanteissa sekä (keho)tunne- ja kaveritaitokasvatuksen yhteydessä. On hyvä muistaa, että vuorovaikutustaitojen harjoittelu on keskeinen osa laaja-alaisen osaamisen ja eri oppimisen alueiden sisältöjä. Merkittävä osa kiusaamisen ehkäisemisestä on myös empaattisuuden ja yhteisöllisyyden korostaminen kaikissa arkipäivän tilanteissa.

Kiusaamisen ehkäisemisessä leikki nousee hyvin tärkeäksi tekijäksi. On tärkeää, että aikuiset havainnoivat, ohjaavat ja erityisesti osallistuvat lasten leikkeihin. Leikeissä lapset pääsevät harjoittelemaan erilaisia vuorovaikutustaitoja turvallisesti aikuisen ohjauksessa. Leikki edistää tasavertaisten ystävyyssuhteiden luomista ja niiden ylläpitämistä, jotka ovat tärkeitä keinoja ehkäistä kiusaamista.

Tunne- ja kaveritaitojen harjoitteluun on olemassa lukuisia valmiita materiaalikokonaisuuksia ja muita valmiita työkaluja, joita kannattaa hyödyntää lapsiryhmän kanssa. Materiaalien kautta voidaan myös käydä läpi kiusaamiseen liittyviä asioita ja harjoitella toimintamalleja kiusaamistilanteissa toimimiseen.

Väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteisiin puuttuminen ja jatko seuranta

Väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteisiin puututaan heti niiden ilmetessä tai kun ne tulevat aikuisten tietoon (esimerkiksi jälkikäteen huoltajan, lapsen tai koulukuljettajan kertomana). Myös epäsuoraan kiusaamiseen, kuten eristämiseen, puututaan ja se nimetään kiusaamiseksi. Kiusaamisen ketju on saatava katkeamaan ennen kuin lapsi on leimautunut kiusaajaksi tai kiusatuksi, joten varhainen puuttuminen on hyväksi molemmille osapuolille.

Huom! Aikuisen tehtävä on arvioida, milloin on kyse kahden tasavertaisen lapsen riitelystä ja milloin kiusaamisesta. Kiusaamiseen puututaan heti, mutta tasavertaista erimielisyyttä voi tilannekohtaisesti seurata tai ohjata kauempaa ja antaa lasten tällä tavalla harjoitella myös sosiaalisia taitojaan.

Ensisijaisesti kiusaamistilanteen selvittelyyn osallistuu se aikuinen, joka on tilanteen nähnyt tai jolle siitä on kerrottu ensimmäiseksi. Kiusaamistilannetta selvitellessä jutellaan osallisten kanssa pyrkien saamaan selville mitä on tapahtunut, milloin ja miksi. Tämä auttaa lapsia hahmottamaan syy-seuraussuhteita ja tapahtumien ajallista järjestystä. Lasten kanssa on hyvä keskustella siitä, mitä olisi voitu tehdä/sanoa toisin tilanteen välttämiseksi. Tapahtunutta käsiteltäessä on tärkeää nimetä osapuolilla heränneitä erilaisia tunteita ja mieltä yhdessä tapoja niiden käsittelemiseen rakentavalla tavalla.

Kun molemmat osapuolet ovat saaneet kertoa näkemyksensä tapahtuneesta, aikuisen tehtävä on vielä sanoittaa tilanteen kulku lapsille selkeästi ja ymmärrettävästi. Kun tilanne on selvitetty reilusti ja molempia osapuolia tyydyttävällä tavalla, sovitaan asia loppuun käsitellyksi. Aikuisten tehtävä on seurata aktiivisesti lasten kanssakäymistä myös tilanteen jälkeen, jotta kiusaaminen ei toistuisi.

Väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteista ilmoittamisen käytännöt

Molempien osapuolten huoltajille kerrotaan aina kaikista esiopetuksessa ja koulumatkoilla tapahtuneista kiusaamis-, häirintä- ja väkivaltatilanteista. Tapahtuneesta kertoo ensisijaisesti oman ryhmän aikuinen. Tilanteen niin vaatiessa, huoltajalle voidaan soittaa heti tapahtuneen jälkeen. Huoltajalle kerrotaan mitä on tapahtunut, miten asia on selvitetty ja miten tilannetta seurataan jatkossa.

Yhteistyö huoltajien kanssa

Kiusaamisen ehkäisyyn ja kiusaamistilanteiden selvittelyyn liittyvät toimintatavat käydään läpi huoltajien kanssa toimintakauden alussa, esimerkiksi vanhempainillassa tai erilaisten keskustelujen yhteydessä. Tämä suunnitelma on osa Nurmeksen kaupungin esiopetuksen opiskeluhoitosuunnitelmaa ja se on huoltajien nähtävillä esiopetussuunnitelman yhteydessä kaupungin kotisivuilla.

Yhteistyö muiden lasten hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Kiusaamisen vastaista yhteistyötä voidaan tehdä monien lasten hyvinvointia tukevien tahojen, esimerkiksi erilaisten järjestöjen, kanssa. Opiskeluhoitopalveluiden ammattilaiset voivat osallistua ennaltaehkäisevään työhön esimerkiksi yhteisöllisen opiskeluhoollon keinoin. Yhteistyötä eri viranomaistahojen kanssa voidaan tehdä myös tilanteiden selvittelyssä ja jälkihoidossa.